

CARTA DES DE BARCELONA.....

... PER PROMOURE UN FUTUR AMB UN ECOSISTEMA COMUNICATIU EUROPEU VERAÇ, JUST I AMB TRAÇABILITAT

Europa es troba davant d'una cruïlla històrica: pot perdre el protagonisme internacional o liderar el camí cap a un futur de l'ecosistema comunicatiu més just. En una era de canvis exponencials, on el progrés tecnològic transforma la societat a gran velocitat, es imperatiu plantejar accions a futur.

Des de Barcelona, liderada per la Càtedra Futurs de la Comunicació de la Universitat Pompeu Fabra, s'adreça aquesta carta a la ciutadania, a les autoritats i al teixit empresarial i acadèmic d'Europa, fent una crida al compromís col·lectiu. No només volem anticipar el futur de la comunicació, sinó que volem seguir sent agents actius en la seva definició. Aquesta crida a l'acció busca assolir un ecosistema comunicatiu verídic, humà i d'alta qualitat, alineat amb els interessos i la pluralitat de la ciutadania.

Europa ha de tenir pes en l'àmbit mundial de la comunicació i la tecnologia. L'ecosistema comunicatiu, entès en sentit ampli, incloent els actors (mitjans, creadors, legisladors), les diferents temàtiques (entreteniment, informació, divulgació, publicitat) i plataformes (videojocs, xarxes, radiotelevisió...), és ja un dels grans motors econòmics globals. Europa ha de mantenir els valors fundacionals en aquest escenari comunicatiu.

Tres línies tecnològiques emergents marquen l'evolució actual de la comunicació:

- La intel·ligència artificial generativa i predictiva,
- Les tecnologies immersives i de computació espacial,
- les cadenes de blocs per la traçabilitat i la verificació.

Aquestes tecnologies impacten en els tres nivells del procés comunicatiu: la creació i manipulació del contingut; la producció i qualitat; i el seu consum i interacció amb les persones. L'àmbit d'acció d'aquesta transició tecnològica va més enllà de la mera automatització o eficiència; esdevenint un agent activament modelador de les dinàmiques socials i culturals.

Cal adoptar una actitud propositiva davant d'aquests canvis, lluny dels discursos de la por i l'optimisme exagerat. S'han de regular segons principis ètics i democràtics, però no només regular. Europa, les seves empreses i universitats, han de crear, produir i distribuir tecnologia, serveis i continguts per a les noves plataformes.

Cal un diàleg ètic rigorós i continu, que reconciliï la innovació amb els drets humans i la justícia social. Aquesta tecnologia només ha de tenir presents els interessos i expectatives de les persones,

Per això, demanem:

- 1. Una Europa proactiva i propositiva.** Que les autoritats europees converteixin l'àmbit de la comunicació i la seva tecnologia en sector estratègic de l'economia i central en les accions de les institucions. Que ho facin des d'una perspectiva sostenible i coherent amb els objectius de desenvolupament sostenible.
- 2. Fomentar la mirada de futur en les institucions.** Que es popularitzi una disposició prospectivista en les institucions i agents decisors per dirigir-se al futur des de l'establiment d'escenaris.
- 3. Reduir la bretxa digital.** Que s'acceleri l'alfabetització científica i tecnològica, transversal a la societat i independentment de l'edat, per reduir la bretxa i la precarietat digital.
- 4. Un nou contracte social.** Que es plantegin mesures redistributives perquè els beneficis generats per les noves tecnologies es reparteixin per reduir les desigualtats econòmiques, socials i digitals.
- 5. Verificació d'autoria.** Que s'estudii implementar mecanismes per verificar l'origen, la titularitat, i els drets de textos, sons, i d'imatges, garantits per autoritats públiques independents.
- 6. Fomentar la responsabilitat i el retiment de comptes a l'esfera digital.** Que es limiti l'anonimat digital, i que tothom, especialment grans agents, sigui responsable del que diu, escriu i distribueix.
- 7. Propietat ciutadana de les dades.** Que es garanteixi que la ciutadania sigui propietària de les seves dades i privacitat.
- 8. Caminar cap la sobirania tecnològica.** Que Europa impulsi plans de recerca i desenvolupament tecnològic ambiciosos, en l'àmbit estratègic de la comunicació, i fomenti la creació de *hubs* i laboratoris d'experimentació.
- 9. Transparència en l'ús de dades.** Que es faciliti l'accés a les dades emprades per entrenar els models d'intel·ligència artificial i se'n permeti l'auditoria i el monitoratge. Cal garantir la qualitat d'aquestes dades per aconseguir models justos i segurs.
- 10. Transparència algorítmica.** Que es prengui consciència dels biaixos en tot el procés de desenvolupament tecnològic i s'eviti l'impacte discriminatori o antidemocràtic en els algorismes predictius i de generació de llenguatge. Combatre els algorismes que exploten els biaixos cognitius humans, fomenten la polarització i impedeixen la presa de decisions informades per part de la ciutadania.
- 11. Intensificar l'estudi de l'impacte psicològic en infants i joves i fomentar la prevenció en salut mental.** Que s'analitzin els efectes d'aquests canvis tecnològics en tota la població, però especialment en infants i joves i s'estableixin mecanismes de prevenció i atenció.
- 12. Crear biblioteques de continguts de qualitat.** Que des de les institucions es vetlli per crear i actualitzar reserves de continguts digitals de qualitat, i facilitar l'accés als continguts educatius i formatius..
- 13. Recuperació de la confiança.** Que s'estableixin mecanismes perquè el periodisme i els mitjans de comunicació es mantinguin com a garants veraçs del contingut i dipositaris de la confiança ciutadana.

- 14. Foment empresarial.** Que es faciliti el finançament i el suport institucional a les empreses que vulguin contribuir a reforçar aquest àmbit estratègic.
- 15. Cura de les llengües i les variants dialectals.** Que es vetlli perquè el progrés tecnològic no vagi en detriment del patrimoni que signifiquen els diferents idiomes i variants dialectals.

Finalment, i per culminar aquestes aspiracions, PROPOSEM a les institucions comunitàries europees la creació d'un "Institut Europeu de Prospectiva de la Comunicació". Un laboratori d'idees i d'experimentació que funcioni com a pont entre la indústria, l'acadèmia i les institucions, i faci d'Europa un far de l'ecosistema comunicatiu del segle XXI.

Aquest centre hauria d'esdevenir un espai d'experimentació tecnològica en comunicació; un lloc per fer residències professionals per persones d'arreu d'Europa per recerchar sobre les temàtiques que més apliquen al seu dia a dia; un fòrum per formar des de la ciència més capdavantera als responsables dels mitjans i empreses; una entitat consultiva per recomanar polítiques regulatòries i accions a emprendre a nivell continental. Amb una intel·ligència europea que alimenti tot l'ecosistema.

Entre les tasques que ha d'escometre aquest Institut es troben:

- Fomentar la recerca sobre l'aprofitament de la innovació tecnològica en la creació, en la producció, distribució i consum dels serveis de comunicació.
- Respondre a les inquietuds de professionals i empreses sobre les transformacions del sector.
- Estimular recerca aplicada per preveure els models econòmics que sostindran els serveis comunicatius en el futur.
- Impulsar canvis educatius a les universitats i centres d'ensenyament, considerant els models professionals futurs.
- Detectar els nous àmbits d'actuació pública que puguin sorgir com a conseqüència de la transició tecnològica i la transformació social, i formular les propostes de regulació, coregulació o autoregulació que siguin més adequades.

La Carta des de Barcelona no és només una declaració, sinó una crida a l'acció. És el moment que Europa reclami el seu lloc en la comunicació i la tecnologia globals, equilibrant innovació i humanisme, i fent que la intel·ligència artificial, la immersivitat i les cadenes de blocs siguin un suport a la intel·ligència humana.

Barcelona vol participar en aquest canvi al servei de les persones. Ens hi juguem molt com a societat.

El temps d'actuar és ara.

Barcelona, 24 de novembre del 2023